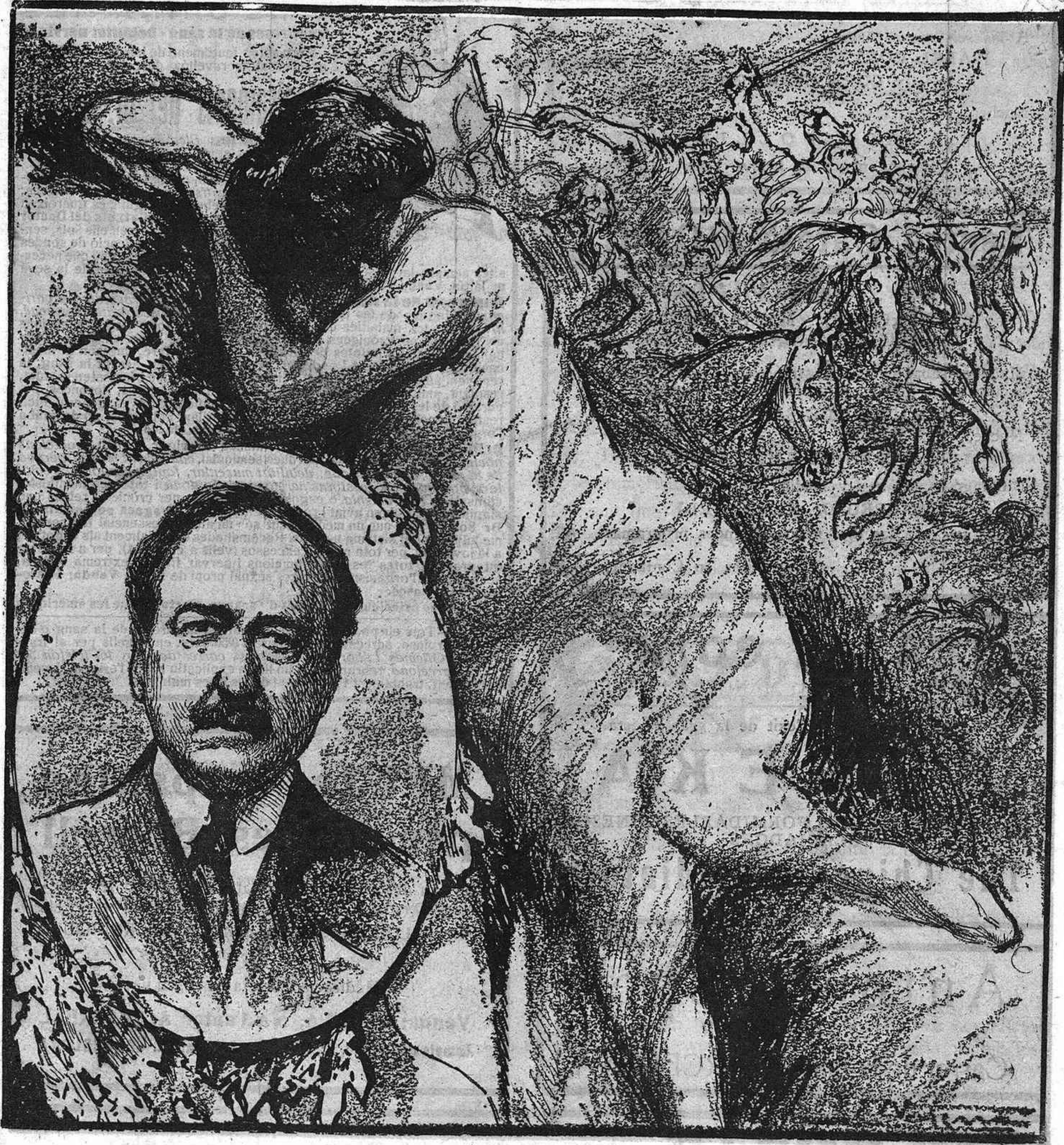

Barcelona, 3 de Febrer de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm. 2537 - 15 cts. - Atrassats 30

EN LA MORT DE VICENS BLASCO IBANEZ

TEATRE CATALÀ "NOVETATS"

Hoy, viernes, tarde, a las cinco, el gran éxito de Artís,

ISABEL CORTES, VIDUA DE PUJOL

Noche, debut de la troupe de fama mundial,

BLACK-FOLIES
Revista negra de Nueva York

Domingo, a las tres y media, el grandioso espectáculo de Folch y Torres,

EL SECRET DE LA CAPSA D'OR

A las seis menos cuarto,

ISABEL CORTES, VIDUA DE PUJOL
y **CURA DE MORO**

Noche,

BLACK-FOLLIES
Revista negra de Nueva York

Teatre Català ROMEA

Gran Compañía VILA-DAVI

Primera actriz: MARIA VILA
Primeros actores: DAVI y NOLLA

Mañana, sábado, tarde, Estreno de la obra a gran espectáculo, en 3 actos y 13 cuadros, de Clovis Eimeric,

LA CREU DE SANT JORDI

Noche,

LA CREU DE SANT JORDI

Domingo, a las tres y media,

LA CREU DE SANT JORDI

A las seis y a las diez noche, Grandes programas

Se despacha en Contaduría.

TEATRE COMIC

DIRECCIO ARTISTICA: MANUEL SUGRAÑES

Segueix en augment l'èxit de la gran revista

EUREKA

TOTS ELS DIES, ELS FORMIDABLES XINESOS
GLADIADORS

The Chinese Gladiators

Antoni López

IMPRESSOR

Carrer de l'Olm, 8- BARCELONA

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap
aparell sense visitar abans aquesta casa.

CASA TORRENT - 13, Unió, 13 - BARCELONA

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

VIES URINARIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acaé*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundós, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesse-tes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a *Oficines Laboratori Sokatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentramament, tractament i guariment de les dites malalties.

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les **BLÉNORRAGIES** (purgacions) **GONORREES** i tots els altres **FLUIXOS** de les vies urinàries, per **CRONIQÜES** que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: **SEGALA**, o a l'autor **A. BORRELL**

Compte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

UN MORT

reiem-nos el capell. Deixem pas al cadàver. Saludem la mort d'aquest home magnífic i gloriós que tingué per tremp de tota la seva vida una fe inquebrantable i una rectitud moral. Va néixer valencià i ho seguí de cor; ve néixer escriptor i es llança a bastir la seva obra amb el valor i l'entusiasme dels que treballen per l'avenir; va néixer republicà i ha mort republicà, tenint ben arrelat el sentiment liberal i democràtic. Ni una apostasia, ni una debilitat, ni una covarda sombra de venciment ha minvat la tasca, d'aquest home insigne. Tingué la fe de la joventut; tingué l'entusiasme de la joventut; tingué l'empenta de la joventut. No han defallit mai els sincers afectes que sentí a tot hora. Li haurien pogut donar premis, glòries oficials, càrrecs, nomenaments... No volgué res. Fou sempre com va néixer i créixer. Res l'ha fet tòrcer; res li ha fet perdre el camí.

Ha estat un exemple. Un exemple en totes les hores. Per això sentim que un home com Rovira i Virgili, que sempre té que situar-se en el paper de mestre, o en el d'orientador, perquè aquest ha estat el camí que li assignà la seva tasca d'alt periodisme doctrinal, s'hagi equivocat publicant aquell diàleg famós a "La Nau", que restarà com una de les equivocacions més lamentables de la seva vida de periodista honrat. Ningú no es infallible en aquest món. Es cert, i aquest cop l'orientador Rovira i Virgili ha sofert una ensopegada de la que, naturalment, desitgem i esperem que aconseguirà aixecar-se'n ben aviat.

Rovira i Virgili està situat en un partit d'esquerra; és l'autor d'aqueixos davantals de "La Publicitat", d'aqueixos diàlegs de "La Nau", que la gent s'aprèn de cor i els guarda perquè té fe en el que els escriu. Quan un escriptor polític arriba a emmirallar amb la seva prosa les multituds, cal que vagi en compte amb el que diu. Té damunt d'ell una responsabilitat, una grossa responsabilitat que l'ha de situar en una alçària superior a la dels altres escriptors. Si Rovira i Virgili no fós l'amic i el mestre que en ell veuen un grapat de joves de la nostra terra, no escriuríem

pas aquestes línies. El seu diàleg ens hauria fet el mateix efecte que la crònica necrològica que a aquest mort illustre li dedica "El Debate". Però Rovira Virgili és un home que neix en el camp federal, que viu en les hores solemnes de "El Poble Català" (l'aventura romàntica i malaguanyada que aqueixos xicots de "L'opinió" sembla que volen aixecar i als qui hi ha que donar tota l'empenta necessària per a què ho aconseguixin); sent la vibració de totes les hores liberals i ens creiem que ha de seguir tenint la pauta política que dictà en aquella famosa Assemblea política que donà peu per a l'escissió de la "Lliga Regionalista" i la creació d'un partit. Si aquell partit jove naixia per a obrar d'una manera diferent a la que fins aquells moments actuava el partit dels homes aciençats i assenyats no comprenen, almenys molts joves liberals pensen així, com pot condemnar o criticar certes actuacions que més són beneficioses als ideals que patrocina i defenca Rovira Virgili.

En l'hora solemne d'aquest enterrament saludem el mort. Treiem-nos el barret. Plorem. Les lletres liberals perden una firma ferma i valenta. Tots els que en parlen malament que ens diguin quin és el novel·lista actual que té el seu tremp, la seva fe, el seu entusiasme, la seva joventut, la seva formació, el seu cos... Tot allò que el feia gran fent-lo alhora tan jove...

FRANCESC MADRID

EL TEATRE DELS MUTS

—M'he fixat en què al teatre "Novedades" els autors no parlen.

—Es des de què l'Avellí Artís, amb la seva indiscutible autoritat, ho prohibí.

—Ah!

—Sí... ¿Sap com ne diuen d'aquest teatre, des de què els autors s'hi han tornat muts?

—...?

—"Vila Joana".

UNIFORMES DE SAVI

A l'Ateneu es parla del senyor G. Són dos periodistes qui parlen del senyor G., el més pintoresc dels periodistes.

—Si venguéssin uniformes d'intel·lectual, el senyor G. en portaria. Com que no en venen, s'acontenta en portar un barret molt ample.

—Massa! I per què el porta?

—Per a fer l'intel·lectual.

—Entre els altres intel·lectuals?

—No, home, que aquests ja el coneixen. Per a fer-lo entre els futbolistes!

COM ES FAN LES COSES

Fa pocs dies anava en un tramvia un viatjant de comerç portant una cartera amb mostres. El cobrador li féu pagar el paquet.

Al cap de ben poc pujà un revisor. Veié el paquet i li digué:

—Aquest paquet ha d'anar a la plataforma.

El viatjant mirà la plataforma i la veié plena: llavors digué al revisor:

—I qui me la vigilarà a la plataforma?

El revisor, amb una mala educació sense límits, contestà:

—El nunci!

El viatjant, molestat, callà, però prengué el número del revisor.

Al Pla de Palau baixaren tots dos. Nosaltres anàvem també al tramvia, i també baixàrem al mateix lloc. Allà vegérem com el revisor s'acostava a un d'aquells tramviàries que miren si els bitllets estan conformes, i li explicà el cas.

—Si ell presenta la denúncia, estàs perdut—digué l'altre—. Cal que tu el denunciïs abans.

Creguérem que la cosa quedaria aquí, i tiràrem pel nostre cantó.

Però després ens assabentàrem que el revisor seguí el viatjant i a la Plaça de les Olles cridà una parella de guàrdies de seguretat i el féu detenir dient que aquell senyor havia promugut un gran escàndol i insultat tothom, començant pel senyor Foronda. Les protestes d'innocència del viatjant foren inútils.

Sortosament, encara hi ha gent amb sentit comú, i al judici de faltes el viatjant sortí absolt.

Abusos així, per part dels tramviàries, es repeteixen massa sovint. Cal que tots fem els possibles per a evitar-ho.

Nosaltres hi farem el que podem. De moment ens limitem a donar el número del revisor de referència: el 43.

UN HOME FANTÀSTIC

Dies passats, la Premsa de Londres s'ocupava d'un fet que ha d'ésser extraordinari. I diem que ha d'ésser extraordinari, no perquè a nosaltres ens ho sembli, sinó per l'atenció i extensió que li donava la Premsa.

En la vida actual, que té un ritme mecànic de rellotger, l'element fantàstic no existeix. Les ciències en tots els rams del saber humà—saber manual i espiritual—, han acabat amb la fenomologia. Avui tot es normal, tot està predit, preconcebut. L'home vola, es torna jove a voluntat. La metapsíquica ha deixat d'ésser per ell un misteri. Es retrata i parla a distància. Tot obeeix a una raó física, tot té una explicació científica.

Doncs, bé: els periòdics de Londres s'ocupaven, fa poc, d'un fet veritablement fantàstic. El fet fantàstic en si el constituïa un home. Per què? Es que es tractava d'un home monstruós, d'un home amb set cares—una per cada dia de la setmana—i tres caps? Es que es tractava d'una aberració de la naturalesa? O bé aquest home posseïa un poder meravellós de taumaturg i havia conseguit fer parlar els peixos, o ressucitar el dinosaures?

No, no; res d'això. Senzillament: L'home de Londres era fantàstic, perquè era bo, perquè cercava els necessitats,

els pobres, i els ajudava. Els ajudava d'una manera gentil i polida, sense ofendre'ls, fent-se perdonar l'almoina, que és la única manera que té l'home de fer una almoina. Cada moneda l'acompanyava d'unes paraules amables, afectuoses.

Aquest home no feia el bé, com tants altres, per vanitat, al contrari: fugia dels periodistes com del dimoni, s'amagava en el més rigorós i absolut incògnit.

Aquest home visitava el barri de Laburnum Grove, barri de petits empleats, de petites i vergonyoses misèries; el barri de White Chapel, el més miserable de Londres, sols comparable al nostre carrer de Migdia. Per a la pobre gent d'aquest barri, que mai havia escoltat una paraula de consol—Londres és una ciutat molt seriosa, gairebé tan seriosa com Barcelona, on també tenim abandonat el pobre—, aquest home ha estat una mena de providència.

I, naturalment, el paper de providència—sobre tot en els nostres temps d'egoisme—, és veritablement fantàstic.

Però convé que no ho sigui. Convé que la fantasia es faci realitat.

VIRAI

BLASCO IBAÑEZ, ESCRIPTOR CATALÀ

Vicens Blasco Ibañez era—com diu un escriptor en un article necrològic publicat suara en un dels diaris catalans—“un valencianès com una casa”. I tenia tota la raó.

València ha estat sempre la més gran amor de Blasco, i València deu molt a ell. Les seves millors obres són les novel·les valencianes—i no precisament les que més fama li han donat.

Vicens Blasco Ibañez començà, doncs, escrivint en la llengua nativa, 1883 quan el novel·lista de fama universal signava V. Blasco, publicà en un almanac la llegenda “La torre de la Boatella”. L'any següent, el mateix almanac publicà una altra llegenda seva, “Fatimah”.

Aquestes dues obretes catalanes de Vicents Blasco Ibañez eren tan sols assaïigs literaris. Aviat, Blasco Ibañez usà per a sempre la llengua castellana.

En aquesta ocasió ho recordem. Com recordem també que tot el més bo de les seves obres, les novel·les valencianes, foren pensades per un veritable valencià. Les excel·lents traduccions catalanes que de “La flor de maig” i “La Barraca” ha fet Miquel Duràn, ens ho demostren que ambdues obres, i les altres valencianes, queden millor en català que en castellà.

CLAUDI TUBAU

Ha mort l'actor català Claudi Tubau. Tubau era un actor artista i de talent; els seus triomfs escènics havien estat continuats. Claudi Tubau havia treballat amb les companyies de Tubau, Simó-Raso, Enric Borràs, Josep Riquelme, Ruiz, etc.

Descansi en pau. Rebi la seva família, especialment el seu fill, el nostre company en la Premsa N'Enric, el nostre sentit condol.

LA POPULARITAT DE THOMAS HARDY

El gran novel·lista Thomas Hardy, traspassat recentment, era molt estimat al seu poblet natal. Pocs dies després de la seva mort, un pagès d'aquell poble, sabent que les cendres del poeta havien de reposar a "Recó dels Poetes", de Westminster, hi envià una caixa plena de terra, acompanyada d'una carta.

"Nosaltres—deia — teníem el sentiment que Thomas Hardy hauria d'estar enterrat a la terra que havia estat la seva. Com això no és possible, nosaltres hem cavat aquesta terra del lloc on ell havia nascut i us l'enviem, amb l'esperança que vós la barrejareu amb la que ha de contenir les seves despulles."

I signava la lletra un tal Cristòfor Corbin, pagès setuagenari.

LES JORNADES FUTBOLISTIQUES

—I encara diuen que, en el futbol, el cap no té importància!

DE L'ANEDDOTARI DE BLASCO IBAÑEZ

Vicens Blasco Ibañez era un home ric, riquíssim d'anecdotes. Blasco Ibañez era, tant com escriptor i polític, un gran aventurer. La seva vida ha estat sempre atzarosa i fecunda, endut sempre per la seva dèria d'investigació i creació.

Molt jove, abandonà la seva família i marxà a Madrid, on visqué de la manera que pogué. Tornà a València i es llançà a les lluites polítiques, abraçat sempre a la senyera republicana. La seva vida de polític és una vida novella-ble, de novella de gran interès. Va a trets per a defensar els seus ideals; és empresonat una pila de vegades; gasta l'herència de la seva mare fundant un diari—"El Pueblo", avui el diari millor de València—; surt elegit diputat a Corts i renuncia aviat l'acta; concep el projecte de fer València doble gran del que era, i si no reix del tot es pot assegurar que el progrés de la seva ciutat és degut principalment a ell.

Blasco Ibañez marxà a Amèrica, a l'Argentina. Allí es posà a estudiar l'agricultura d'aquella gran República; i com si això no fos prou, volgué esdevenir agricultor i fundà una gran colònia agrícola. Aquest instant de la vida del novel·lista espanyol de fama universal és, al nostre entendre, un dels més interessants que ha viscut. Blasco Ibañez colonitzador realitzà una obra magnífica i fundà dues grans ciutats. La seva colònia, però, fou un fracàs i Blasco Ibañez, serè, reprengué activament la seva vida de novel·lista.

Apassionat de França, es llançà, durant la guerra, a la propagança francòfila i antigermanòfila. Donà la volta al món. La seva obra ha estat i és rebuda victoriosament arreu, i una gran part dels lectors dels cinc continents el creuen el millor escriptor modern. Actualment havia retornat a la seva vida política, amb noblesa i valentia.

Blasco Ibañez ha mort coronat de glòria. L'enterrament—el seu cos embolcallat amb l'ensenya de la seva València—ha constituït una de les més grans manifestacions de dol que es coneixen; homes de totes tendències i mentalitats, han expressat el seu sentiment, i molts s'han traslladat a Mentón per a acompanyar-lo al cementiri.

Un home de vida atzarosa com ell, un aventurer com ell, doncs, forçosament ha d'ésser un dels que tenen un aneddotari més ric.

Blasco Ibañez era un home de cultura formidable. Amant de la ciència i de l'art per un igual, llegia i estudiava totes les matèries. La seva amor als llibres era immensa, profunda. Allà on tenia una llar, hi tenia una gran biblioteca. Quan deixà París per a traslladar-se a Niça, no abandonà la casa de París per a poder-hi conservar la biblioteca que a la capital francesa formà. Quan de l'Argentina se n'anà cap a París, també deixà a la casa americana una excellent biblioteca; i arribà a París sense un sol llibre, i al cap de ben pocs mesos ja tenia uns quants milers d'obres arrengrades en una nova biblioteca.

Hi hagué un instant que Blasco Ibañez va tenir cinc cases amb altres tantes biblioteques: a Buenos Aires, a París, a Niça, a València i a Madrid. I llavors tenia, apassionadament, una idea; tenir una sisena llar "on, per fi, hi pogués tenir junts tots els meus llibres". Les obres col·leccionades per Blasco Ibañez, al final de la guerra europea, passaven de 50.000.

Però aquesta diversitat de biblioteques el portaren a còmiques confusions. Una vegada, trobant-se a la seva casa de Madrid, buscà desesperadament un llibre; per fi,

estigué convençut de què era a Niça i l'envià a cercar, i, en realitat, es trobava a Buenos Aires. El mateix li passava amb el guardarrobes: un cop, cercà un frac a Niça, i el tenia a París; a Buenos Aires volgué posar-se un capell que estimava molt i, no trobant-lo, l'envià a cercar a París, era a Niça. Blasco Ibañez prengué una resolució; tenir a cada una de les seves cases una biblioteca amb els principals llibres, entre els altres, i un guarda-robes complet.

Vicens Blasco Ibañez només sentia amor per a les seves obres en projectar-les i en escriure-les; un cop publicades, ja no li interessaven. Una vegada, trobant-se a Buenos Aires, una colla d'amics, li mostrà l'obra teatral "La tragèdie sur le lac", tret de la seva obra "Cañas y barro". Blasco la llegí amb interès, i després digué: "Veu's ací un personatge interessantíssim que s'ha inventat l'escenificador. A la meua obra hi fa falta". "Com?—exclamaren tots, rient—. Si aquest personatge es tret amb tots els seus detalls de la vostra obra!". Blasco Ibañez ho negà rotundament, i àduch acceptà una aposta. Es clar, la va perdre.

Un altre cop, a Mèxic, llegí una obra sobre els edificis religiosos d'aquell país. En llegir un capítol sobre Sant Francesc d'Asís, digué: "Això jo ho diria igual si mai volgués escriure sobre Sant Francesc. Es extraordinari, la coincidència d'idees amb aquest autor... Però, em sembla que això no és nou, jo ho conec". I seguí la lectura; al final hi trobà aquesta nota: "Passatge extractat del capítol XIII de l'obra de Vicens Blasco Ibañez "En el país del Arte."

La seva activitat política l'havia portat alguns cops al duel. Els més importants són els que tingué amb Fernández Arias, director de "La Correspondencia Militar", i amb el general Bernal. En dos dels seus duels, Blasco no sortí ferit.

De l'època que fou diputat a Corts es conta una bella anècdota. Tenia, llavors, trenta quatre anys i era en el ple de la seva activitat de polític republicà. El partit federal preparava, amb la complicitat d'alguns generals de l'exèrcit, un moviment antimonàrquic; el moviment fracassà. Pocs dies abans del fracàs, hi hagué una reunió, en la qual es discutí el nou règim i àdhuc es repartiren les carteres. A Blasco Ibañez li designaven la d'Instrucció Pública. El gran escriptor quedà sorprès, i s'afanyà a respondre: "Jo, ministre? No, no! Seria una broma! Si teniu interès en què jo sigui alguna cosa, envieu-me com a ambaixador a Constantinoble i permeteu-me que m'emporti com a consellers d'ambaixada, un grup d'escriptors joves."

Les anècdotes de la vida aventurera d'aquest gran home que acaba de morir, d'aquest home que ha sofert misèries i després s'ha vist milionari i ple de glòria, que ha estat condemnat a mort per ésser partidari de la independència de Cuba, són interminables. Un aneddotari seu faria un llibre de més de 500 pàgines. Hem volgut, només, aportar-ne algunes.

I, abans d'acabar, volem contar-ne tan sols una de les de la seva època de colonitzador, a l'Argentina.

Als finals d'aquesta època de la seva vida, Blasco Ibañez s'havia fet construir en una de les ciutats de la colònia, Nova València—l'altra ciutat es deia Cervantes—, una casa de rajoles amb espaioses galeries. Ell arribava a Buenos Aires i prenia possessió de la casa, quan veié al sòl d'una habitació una corbata negra i groga. Eren dos colors que no plavien a Blasco; altrament, la situació de la corbata l'intrigà. Anà a agafar-la, però la "corbata" es posà dreta i anava a saltar-li al damunt: era un serp de cascavell, animal mortal. Blasco agafà un llibre que tenia a l'a-

bast i s'afanyà a matar-la. I, després, mirant el llibre fet malbé—era un volum de la "Historia Universal", de Lavine i Rambaud—, exclamà: "Quina llàstima! Si arribo a pensar que l'ha de deixar en aquest lamentable estat, deixo viure l'animal."

ELS MONUMENTS DE BARCELONA

Des de les planes d'un diari barceloní del matí, Josep Maria Planas està publicant una enquesta sobre quin seria el monument de la nostra ciutat que hauria d'anar a terra primer.

Barcelona és desastrosa, en monuments. Es cert que arreu del món hi han monuments fastigosos (París, totes les ciutats italianes, Berlín, Madrid), però tanmateix Barcelona bat el record.

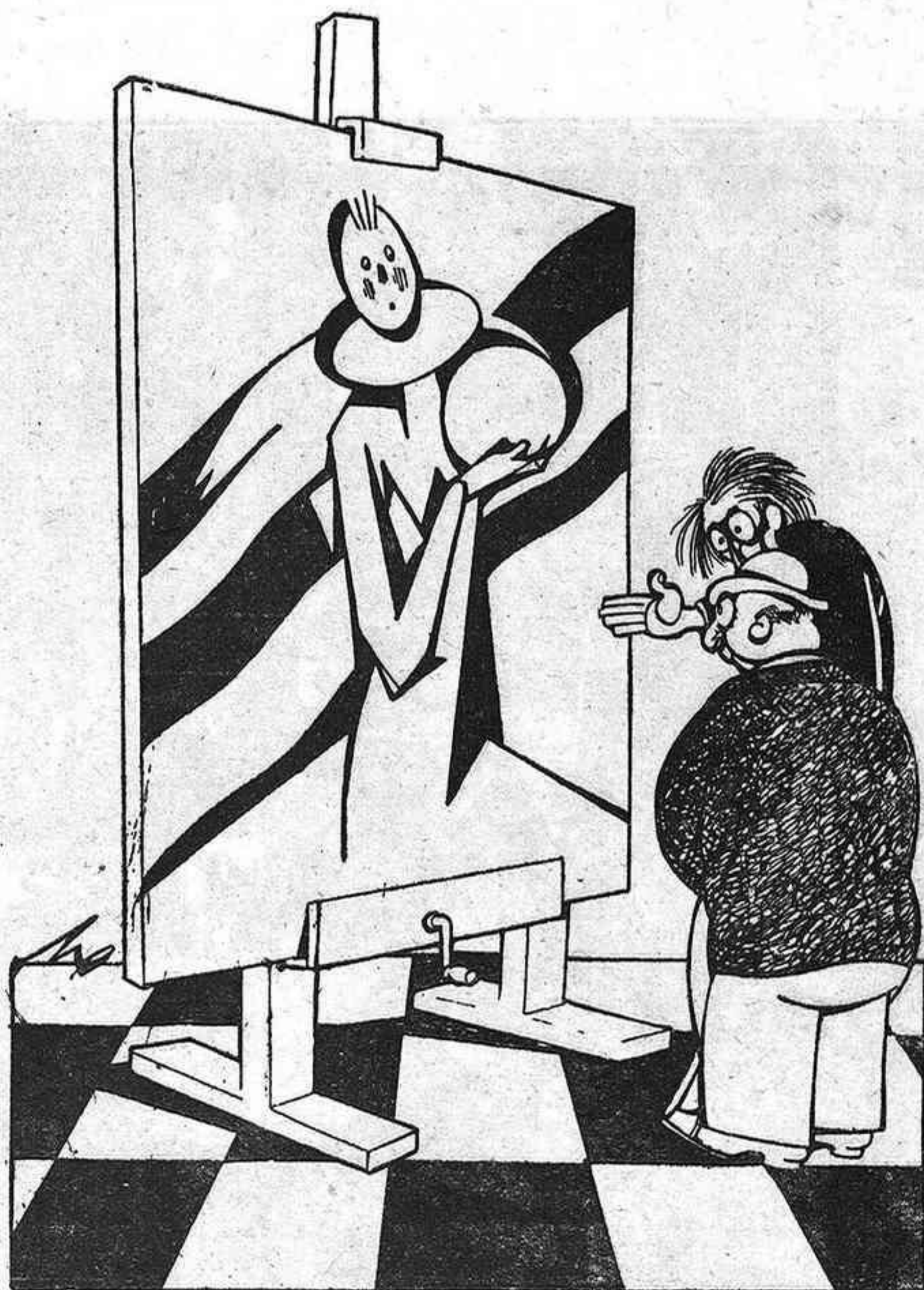
De tots els que tenim, ni quatre s'aguanten. Creiem, doncs, que la contesta que Carles Soldevila ha donat a l'enquesta, és a dir, que caldria demanar quin és el monument que no s'hauria de tirar a terra, és la més lògica i justa.

Els recordeu bé, cars amics, els monuments barcelonins aixecats per alguna commemoració? Voleu res més antiartístic, més còmic, més vergonyós que els monuments a honor (?) de "Serafi Pitarra", Iscle Soler, Rius i Taullet, Mossèn Cinto, Josep Anselm Clavé, Bonaventura Carles Aribau, Antoni López, Güell, etc.?; són tan horriblement lletjos que arriben a prestigiar el talent d'aquests homes o, per aquells que estaven mancats de talent, malgrat el monument, fer-los odiosos. Els busts del Parc de la Ciutadella (a Joan Maragall, Víctor Balaguer, Marian Aguiló, Emili Vilanova, Pepeta Teixidó, etc.), són tan poca cosa, per vergonya nostra, que no hem sabut honorar la memòria d'aquests homes, que no se'ls pot dir monuments; segurament, millor per a ells, perquè si tinguessin un monument seria tan desastrós com els altres. Les estàtues que hi han al Saló de Sant Joan, tampoc entren a la categoria de monuments; són simples escultures, escultures bones.

Unes ratlles apart es mereix el monument al doctor Robert. Bo d'escultures, desastrós d'arquitectura; en conjunt, un dels pitjors monuments de Barcelona. Li dediquem aquestes ratlles apart per a fer la salvetat de les escultures, d'En Llimona. Es molt més de dordre, aquest monument, perquè és recent. També ho són, és clar, els d'Iscla Soler i Jacint Verdaguer, però aquests són tan lletjos, que ja no cal fer cap salvetat.

Quins s'aguanten, doncs? Tres només: l'aixecat a honor de l'almirall Marquet, a la Plaça de Medinaceli, que és esplèndid, tot ell equilibrat i elegant, que ni tan sols els fanals que ara fa ben poc hi ha posat el senyor Nebot de la Plaça de Catalunya arriben a enlletgir; el de Joan Prim, al Parc, és una estàtua equestre molt discreta; i el de Rafael Casanova, a la Plaça que forma l'encontre del carrer d'Ali-Bey i la Ronda de Sant Pere, obra de Campeny i Llimona, que no fa gens lleig. El monument de Cristòfor Colom seria lleig en un país ple de bells monuments; aquí, entre tanta grisor, passa per una cosa que pot anar.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA vol contestar, des d'aquí, a l'enquesta. Nosaltres no tiràriem a terra cap dels monuments lletjos que tenim a Barcelona. Hi tiràriem els tres que s'aguanten i potser també el de Colom, per donar una homogeneïtat a la Barcelona monumental i perquè aquests tres, potser quatre, monuments no s'hagin d'averkonyir d'estar entre els altres.

PINTURA FUTURISTA

—Li venc a aquest preu, però ha d'ésser pagant al comptat.

—No pot ésser. Jo també soc futurista.

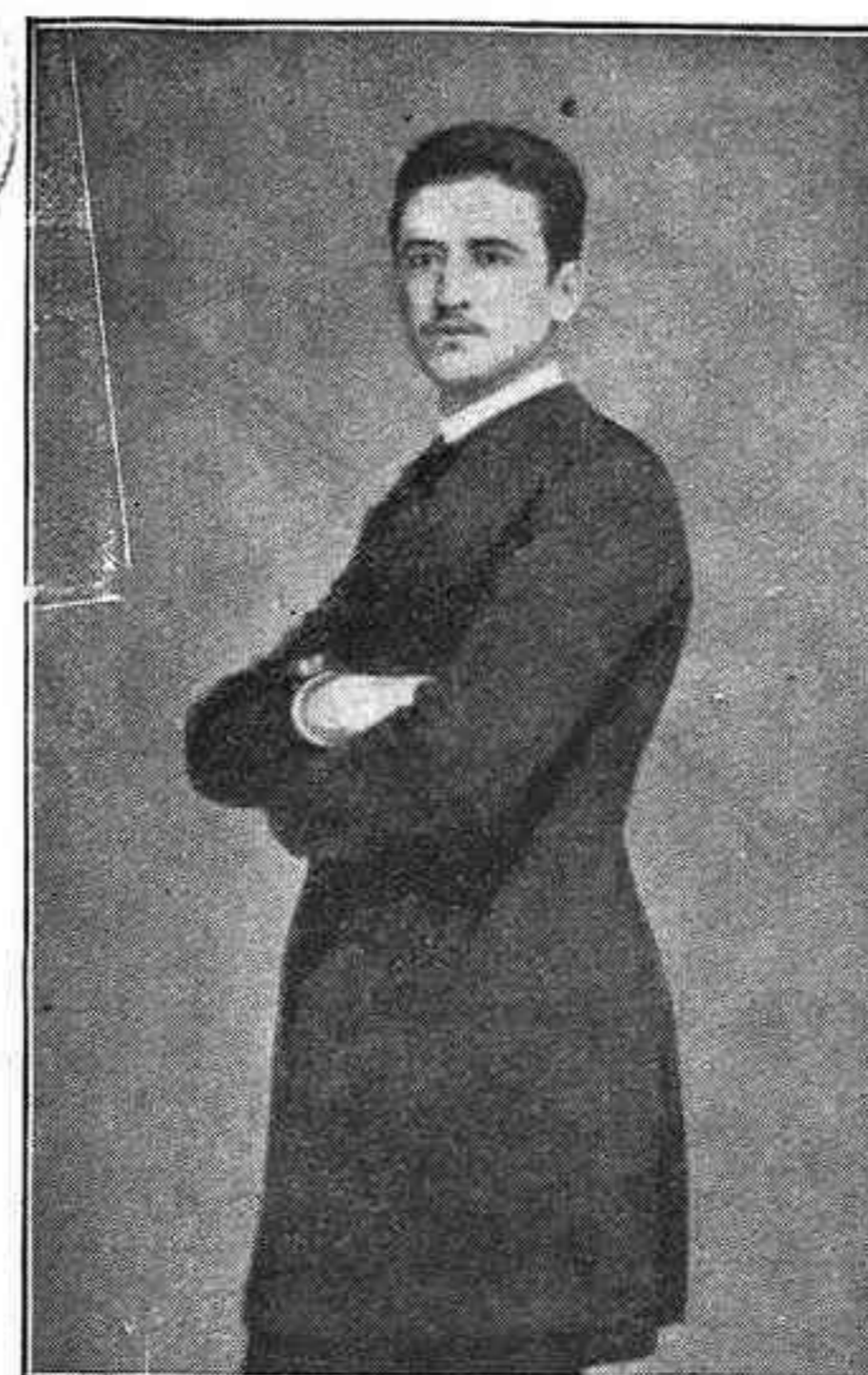
ESCOLA DE COSTUMS

—Quina pel·lícula, més avorrida! Sort que una es pot divertir contemplant la concurrència!

BLASCO IBANEZ A TRAVÉS DE LA FOTOGRAFIA

LA PENYA DE BLASCO IBANEZ A PARIS, A LA ROTONDA

Quan era estudiant

Blasco Ibàñez, emigrat a París l'any 1890

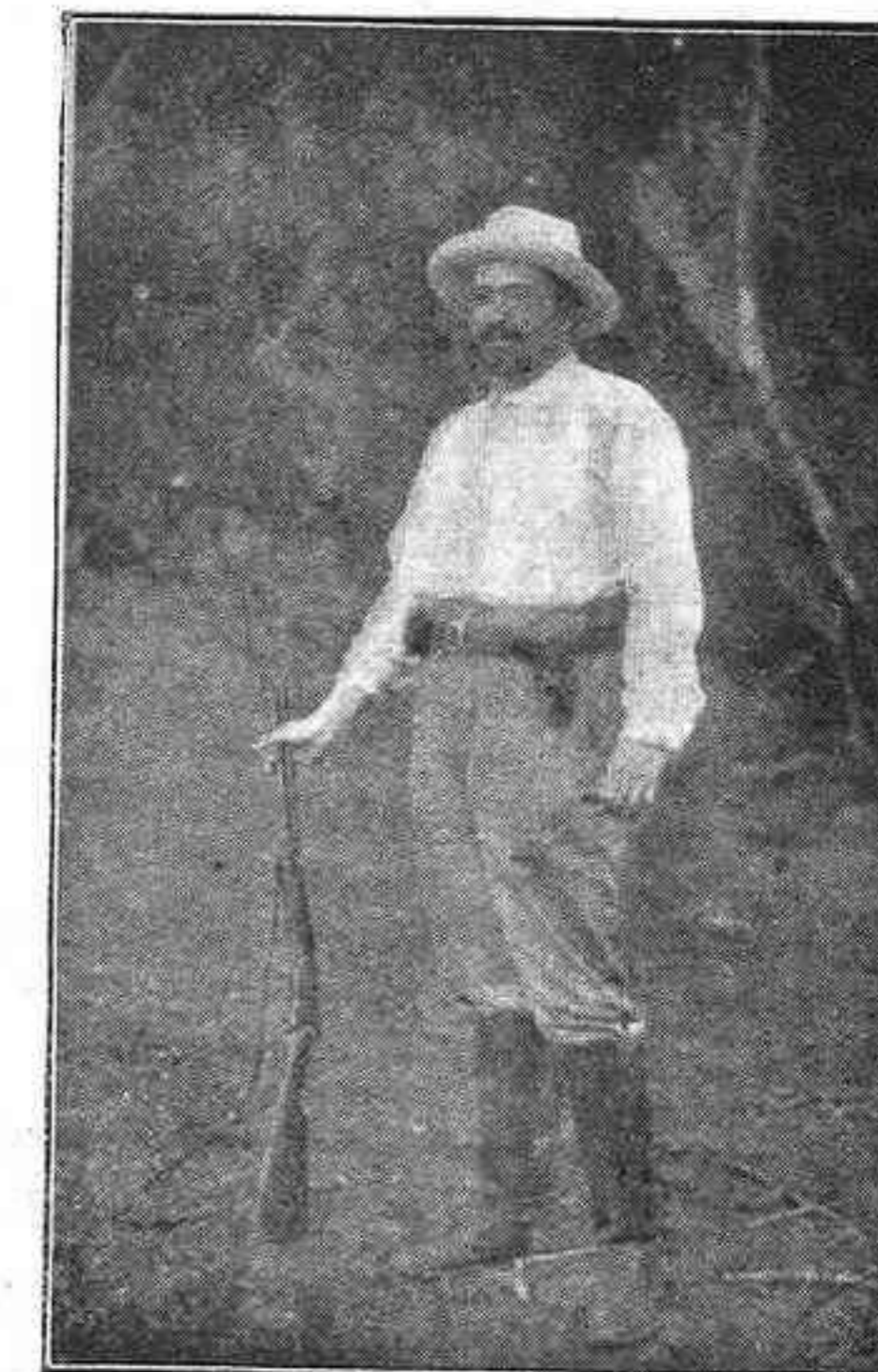
Blasco Ibàñez, en 1902, any de lluita i d'aventures

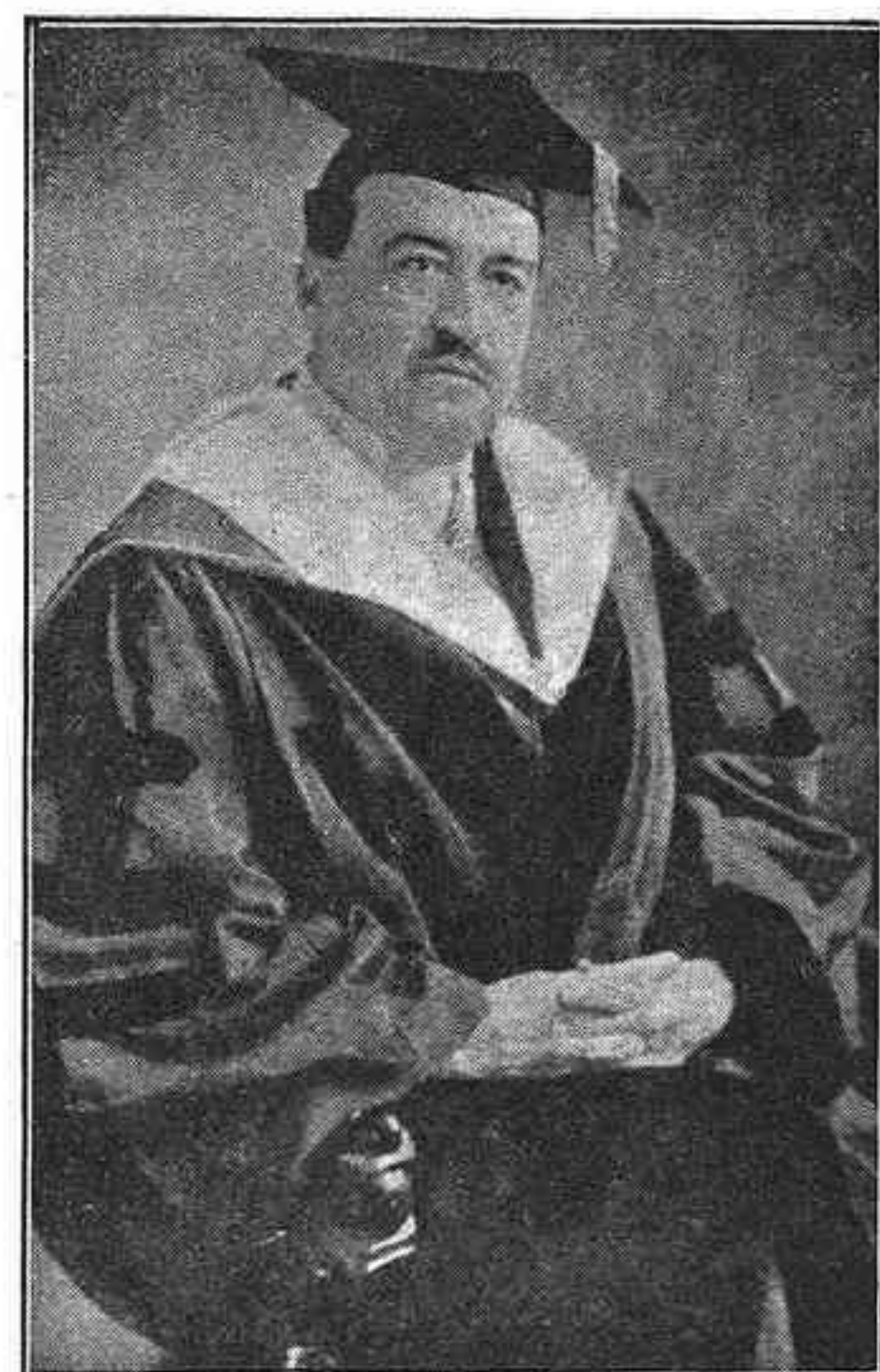
Una fotografia del "Nuevo Mundo", amb motiu de la publicació d'una novel·la

Blasco Ibàñez als Estats Units

A la Colònia "Nova València"

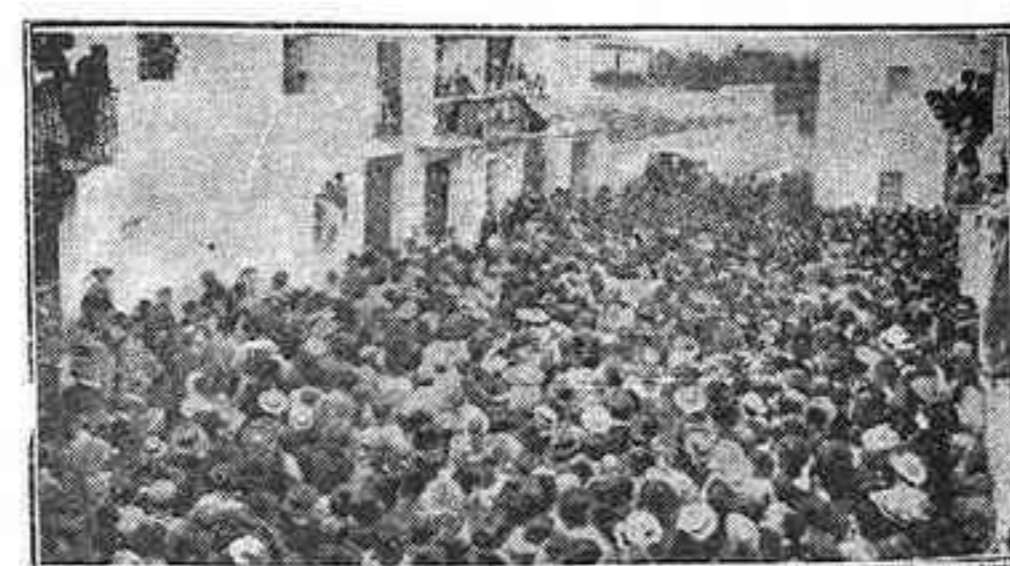
Vicens Blasco Ibàñez, doctor "honoris causa", de la Universitat de Washington

Durant la guerra europea, quan escrigué la seva famosa història de propaganda pro-aliada

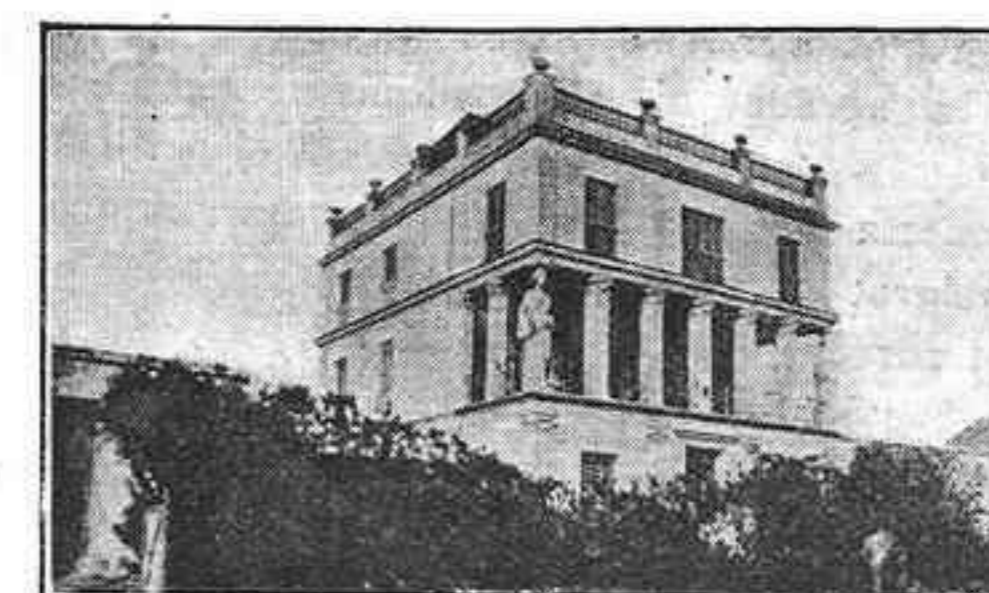
En la seva casa de París

Blasco Ibàñez en un míting republicà, celebrat en un poblet de València

En un carrer de Reims durant el bombardeig

"La Malvarrosa", vista des del mar

En les avençades franceses, 1914

ART I ARTISTES

Sala Parés

En Joan Sala, ja conegut del nostre públic, es presenta de nou amb els seus vidres esculpats i colorejats, que porten el segell de la seva mà d'artista a l'ensens que d'un tecnicisme insuperat. Dintre de les arts aplicades, constitueix Sala un innovador, doncs ha fugit de la còpia servil d'altres artificis vidriers per a crear un estil propi, barreja del tradicional en els vidrers catalans, emprant procediments exòtics i tintant-ho tot plegat amb una marca d'individualisme molt caracteritzat.

Les obres que ara ens mostra estan concebudes amb un rebuscament d'efectes produïts per masses de colorits suaus i perfectament degradats, donant a la pasta vitrificada formes que se surten de l'emmotllament vulgar per assolir formes plàsticament belles i armòniques, que acrediten l'expositor.

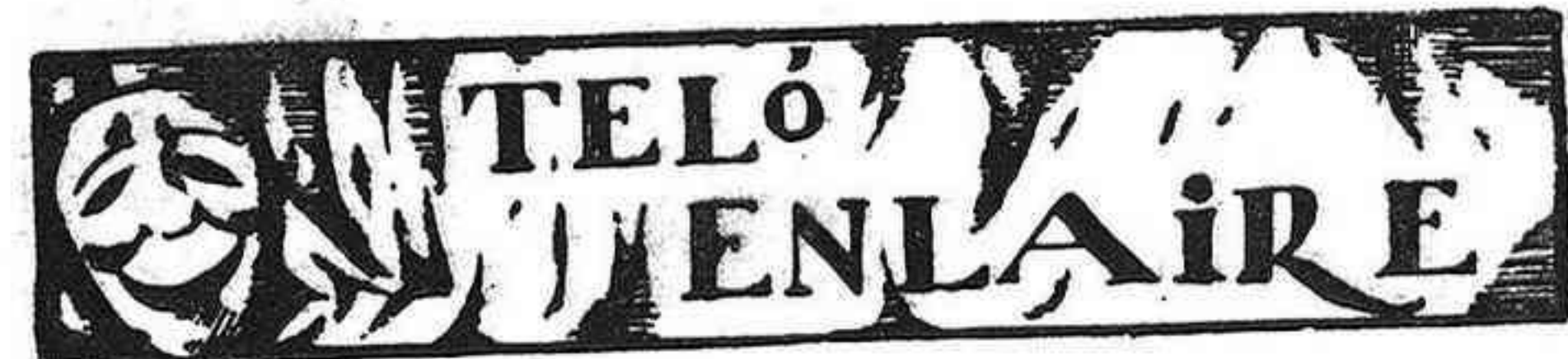
Després de passar revista dels vidres, hem vist l'Exposició de Laporta Artourt, que, com ens té acostumats de sempre, presenta un seguit de teles ben executades, dintre la pluralitat d'assumptes que tracta. Tant en els seus retrats, entre els que sobresurt el número 3—“Nina dels cabells rossos”—, com entre els bodegons tan verídics que fan venir aigua a la boca, Laporta fa gala de dominar els pinzells i dibuixar ferm, aconseguint destacar-se en mig dels pintors del dia, malgrat les malalties imaginàries de què està ple i que no li priven, per cert, menjar-se els models, dels bodegons, no dels retrats però.

El pintor sabadellenc, Joaquim Vancells, s'ha ressentit aquesta vegada del mercantilisme de la seva terra, fent una col·lecció de paisatges emboirats, segons ell, i plens de fum, segons nosaltres, que tal volta assoliran èxit de venda, però no pas de crítica. Val la pena de què treballi amb més cura, doncs, si vol, sap fer-ho.

L'altre dia parlàvem del cas del pintor Gausachs. El cas del pintor Gausachs mereix l'atenció de tots els que s'interessen per al nostre art. I no tothom s'ha interessat per aquest pintor. Molts—seguint una costum funesta—, han silenciada la seva obra.

Però altres han tingut per a ella cordials i merescuts elogis. Entre aquests cal comptar-hi el malaguanyat Romà Jori, Alexandre Plana, Joan Sacs, Joaquim Folch i Torres, Josep M. Junoy y Sebastià Gasch.

BORIEL

NOVETATS

Avelí Artís ha estrenat una nova comèdia. Aquesta nova comèdia—“Isabel Cortés, vídua de Pujol”—no ha agradat ni a nosaltres ni al públic.

Ens fa l'efecte que, d'un quant temps a aquesta part, la producció d'aquest estimable autor—estimable malgrat els seus errors—ha perdut en qualitat. “Mai és tard si el cor és jove”, “L'eterna qüestió”, “La sagrada família”, són comèdies que tenen un to, una veritable valor. “El camí desconegut”, “Els cinc sentits”, i ara “Isabel Cortés, vídua de Pujol” són, al nostre entendre, comèdies que més aviat perjudiquen que fa-

ELS IMPOSSIBLES

—I diu vostè que domin atotes les llengües?
—Sí, senyor: totes menys la de la meva dona.

voreixen el nom que d'excellent comediògraf tenia guanyat Avelí Artís.

En aquestes darreres produccions d'Avelí Artís, s'observa una absoluta pobresa mental en la concepció i en ço que podríem dir-ne arquitectura dramàtica, una absoluta pobresa d'idees. El diàleg no té agilitat, no té “souplesse”. El llenguatge, prenent ésser literari, queda encatronat. Els tipus no tenen la més petita guspira d'humana psicologia.

La nit de l'estrena el públic reia molt perquè un dels personatges deia que era de Palamós i un altre explicava que tenia sis fills. Indubtablement, ésser de Palamós i tenir sis fills deuen ésser coses molt gracioses. O potser el graciós és el públic.

En la interpretació hi prengueren part les senyores Tapiés, Peris i Morera, i els senyors Aymerich, Gómez i Gimbernat. La senyora Tapiés, que és una discretíssima i excel·lent actriu—nosaltres, setimada senyora, fem sempre justícia—, donà vida i relleu a un personatge borrós i contradictori en extrem. Sense el talent de la senyora Tapiés, això no hauria estat possible. La labor de la senyora Peris mereix forces elogis: perquè es sabia el paper, perquè comprengué el personatge i sapigué donar-li vida. A la senyora Morera, dit sigui amb tot respecte—amb el respecte que ens mereixen tots els actors, eminents i no eminents—ja no se la entén d'una paraula. No podria parlar un xic més clar? A més, en els actes segon i tercer, el personatge ve del carrer i vesteix un abric amb pells. Amb aquell abric, senyora Morera, no es porten aquells guants grisos. Ni es porten, durant els dos actes, unes mateixes mitges: sobretot quan les mitges són més pròpies d'una joveneta que d'una senyora respectable.

Molt bé el senyor Aymerich, ajustadíssim, donant una magnífica humanitat al tipus. El senyor Gimbernat—una excel·lent adquisició per al nostre teatre—, molt digne, molt expressiu, i salvant el perill que hi havia en representar un tipus que no s'adiu massa amb les seves facultats físiques.

El senyor Gómez, encaixat, molt graciós, molt bé de to i de gest.

ROMEÀ

Teatre Intim

“R. U. R.” presenta un gran problema actual: els avenços de la ciència, que tendeix cada dia més a suprimir la mà

de l'home i la seva intel·ligència. Txapek, contrari a aquest progrés, ens ho exposa d'una manera genial.

L'obra està construïda amb mestratge; és una obra teatralment perfecta; i tot i ésser una obra intel·ligentíssima, elevada, cerebral, és feta de cara al públic, de cara, naturalment, a un públic intel·ligent. Obra rica d'imaginació i de contingut, conserva sempre l'interès. Però, per damunt de tot, hi ha la profunda emoció artística. "R. U. R.", tan atrevida, vessa humanitat.

La interpretació podia anar molt millor; Pius Daví, sobretot, no sabé comprendre bé el seu paper. Maria Vila, en canvi, estigué esplèndida. Bé la presentació.

Però el públic... Una meitat, públic intel·ligent, comprengué i sentí tota la immensa emoció de l'obra: l'altre, habituat a coses com "El milionari del Putxet" i "T'estimo"... s'hi avorri com una ostra; és natural.

Repetim-ho, hem vist una de les millors obres del teatre modern. Cal felicitar de cor Adrià Gual i Capdevila i Bejcek per l'aportació i la traducció.

COMIC

Al final de la revista "Eureka", l'empresa del teatre Còmic ha presentat els gladiadors xinesos "The Bell's". És un espectacle esplèndid, tot agilitat i elegància. Hem de plànyer-nos que "The Bell's" treballin massa poca estona.

L'empresa del Còmic està preparant una nova revista. No cal dir que serà suculent, com totes.

ELDORADO

Ernest Vilches degué estrenar el passat dimarts dues obres: "Su mano derecha" i "Nopal". De la segona, original d'un

autor mexicà, en tenim les millors referències. De les dues en parlarem la propera setmana.

I ara una observació, feta en el to més amistós: hem vist uns cartells anunciant l'estrena d'"El professor Klenow". Són d'un mal gust espantós. Se n'ha adonat de què aquests cartells desdiuen de la seva labor tan digna i meritòria?

POLIORAMA

La companyia que dirigeix l'excel·lent actor Emili Thuillier, fa en aquest teatre una temporada no massa brillant.

Darrerament ha celebrat una funció d'homenatge als Quintero.

VICTORIA

Torres de l'Alamo i Asenjo, amb la complicitat del mestre Rosillo, han escrit una sarsuela. Aquesta sarsuela es titula "El secreto de mi prima". Aquesta sarsuela ha tingut un bon èxit.

Asenjo i Torres de l'Alamo aviat, si segueixen per aquest camí—és a dir: estrenat més a Barcelona que a Madrid—s'hauran d'empadronar a Barcelona.

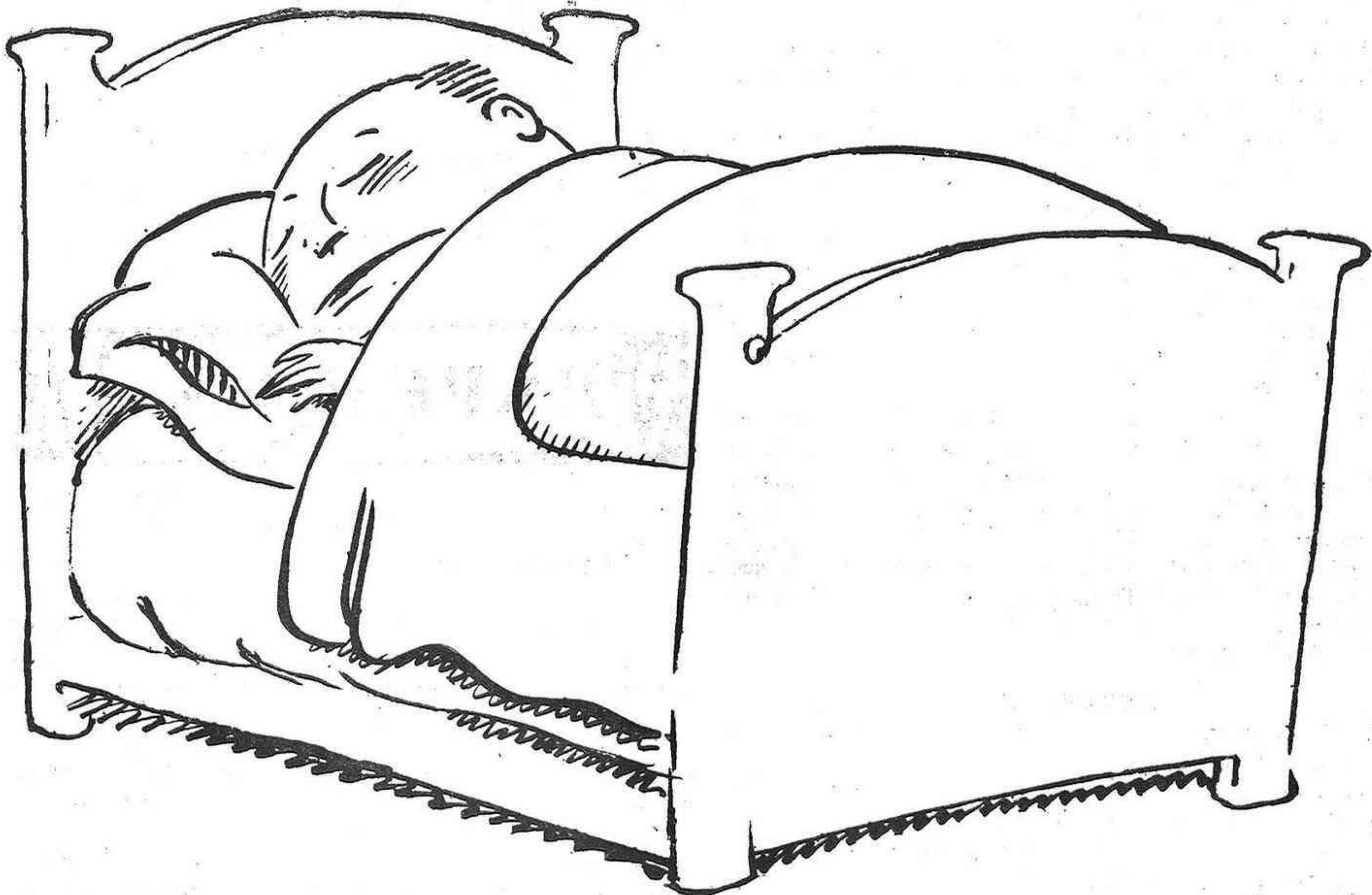
I consti que nosaltres ens n'alegrem dels seus èxits. Són dos xicots simpatiquíssims, que es mereixen això i molt més.

PER A ACABAR

A Romea preparen—segons se'ns diu, i ens alegrariem de què fos així—una obra nova de Manuel Fontdevila. Aquesta obra es titula "El cavaller immoral", i aporta, per la seva tècnica i el seu diàleg, noves valors al teatre català.

Ja ens convéneren obres així. Ara només ens cal una cosa: desitjar que l'obra sigui un èxit de públic. I desitjar-ho en bé del públic.

BOB

"LA VIDA ES SUEÑO"

—Fem-hi una altra becaïneta, que això sempre és un conçol.

FUTBOL

Ja tenim campió i sots-campió, i cregueu que ja era hora! Diumenge passat s'ho varen fer el "Barcelona" i l'"Europa" al camp de Les Corts, i contra el que era d'esperar, va ésser un partit que, tret dels 30 minuts primers, ens va avorir més que una ostra, com vulgarment es diu.

Ja és sabut que va guanyar el "Barcelona" per un gol a cap, però no us penseu que l'haver guanyat fou perquè en va saber més; va guanyar perquè el "sant" se li va posar de cara, al revés de l'"Europa", que el va tenir d'esquena.

Algú, però, atribueix aquesta victòria a la "mascota" que abans del partit una innocent criatura va anar a portar a l'equip blau-grana; nosaltres no som supersticiosos, però mireu que amb la "chamba" que va tenir el "Barcelona", n'hi havia per tornar-s'hi, encara que només fos mentre durava el partit.

Sigui com sigui, les coses van anar com una seda, tot sortia, cor que vols, cor que desitges, i fins aquell àrbitre de Biscaia no va tenir l'encert de tocar-ne ni una. El que és per a nosaltres, ja se'l poden guardar ben bé i que no el facin venir gaire més per ací.

Resumint: que el "Barcelona" és campió i l'"Europa" sots-campió, i tothom content, menys els descontents.

* * *

Com que l'indicat partit deixava completament llest el Campionat de Catalunya, vet ací que, demà passat, ja podem començar el d'Espanya, amb aquella tranquil·litat i com aquell que no hagués passat res.

El nostre campió se les haurà amb el campió aragonès, a casa nostra, i el sots-campió, o sigui l'"Europa", se les haurà amb el campió guipuscoà, o sigui l'"Irún", al camp d'Irún.

Veurem quin començament tindrem; no cal dir que per la nostra part els desitgem tot el més que es pugui desitjar.

BOXA

Ja us heu innovat de la nova victòria de l'Uzcudun a Mèxic? Ara si que no direu pestes d'ell i no li voldreu dissimular la seva bona forma!

Va guanyar el campió (de tot se'n diu campions) argentí Romero Rojas, i ho va fer per k. o. al tercer "round". I, doncs, què us pensàveu?

Algú va dir que les qualitats de l'argentí eren molt magres, i que si l'Uzcudun no el guanyava al segon "round", se ria senyal de què Paulí havia perdut el poc que tenia; però, té, no va guanyar al segon, però el va liquidar al tercer, i, per tant, poca diferència hi va.

Sigui com sigui, el cas és que va guanyar, i només que a un campió, i això vol dir que, avui com avui, Paulí encara pot embutxacar-se alguns dòlars més.

Bon profit li facin!

MOTORISME

Al Velòdrom de Sans va haver-hi curses motoristes per als campionats de Catalunya.

Ens asseguruen que foren interessants i que únicament l'organització no va ésser prou perfecta.

També hi va haver a darrera hora desqualificacions, però això no treu la importància a les proves.

Confiam que se'n farà alguna altra d'aquestes reunions.

TEIXI

PAU EN LA SANG

El lladruc que he sentit a mitja nit
m'ha omplert de gel el cor dintre del pit.
De tot avui, que el poble esfereït,
estava amb ulls desperts i l'escopeta als dits.
Les noves, com hi ha món que corren món,
i arriben, del més alt al més pregon,
a baixa veu o en crits, o amb una mena o altra de brogits.

La nova provenia de Ripoll:
dient, que ahir, en mig d'un camp de curt rostoll
un gos sobtadament va esdevenir-ne foll,
i empaitant a la gent com un damnat,
amb ulls fora del cap i llengua voleianta,
va mossegar furiat a tanta gent i tanta,
que es pot dir que deixà el terme desolat.

Per això tot avui en els pobles veïns,
tothom era a l'aguait fent els ulls fins
i els gossos i mainada tancats portals endins.
Ni Déu s'ha bellugat de l'assenyada ratlla:
els pagesos al camp, i els pastors a muntanya,
junt amb la ferramenta o el flabiol de canya,
portaven carregat el fusell a l'espalla.

I és clar, doncs, que el lladruc a mitja nit oït
m'ha retrucat el cor fent-me bótrec del llit
i anar al finestral amb apressat neguit.

El lladruc s'apropava amb gran terrabastall...

Un tret sec s'ha escoltat, i un altre tret més fort,
i un gemec i una veu que ha dit: "Ja és mort, ja és mort!..."

Jo m'he sols mig vestit corrent escala avall

En tombar el carrer i en arribà a la plaça,
he vist a molts badant, formant confusa massa,
i el gos, agonitzant, en mig sangnanta bassa...

Era fosca la nit.

La gent fent poc brogit
d'esglai i d'alegria tremolava,
mentre en la sang del gos, que encara borbollava,
es veien reflectides,
les esteles penjades,
en mig de l'alta volta, camí de l'Infinit.

VÍCTOR MORA

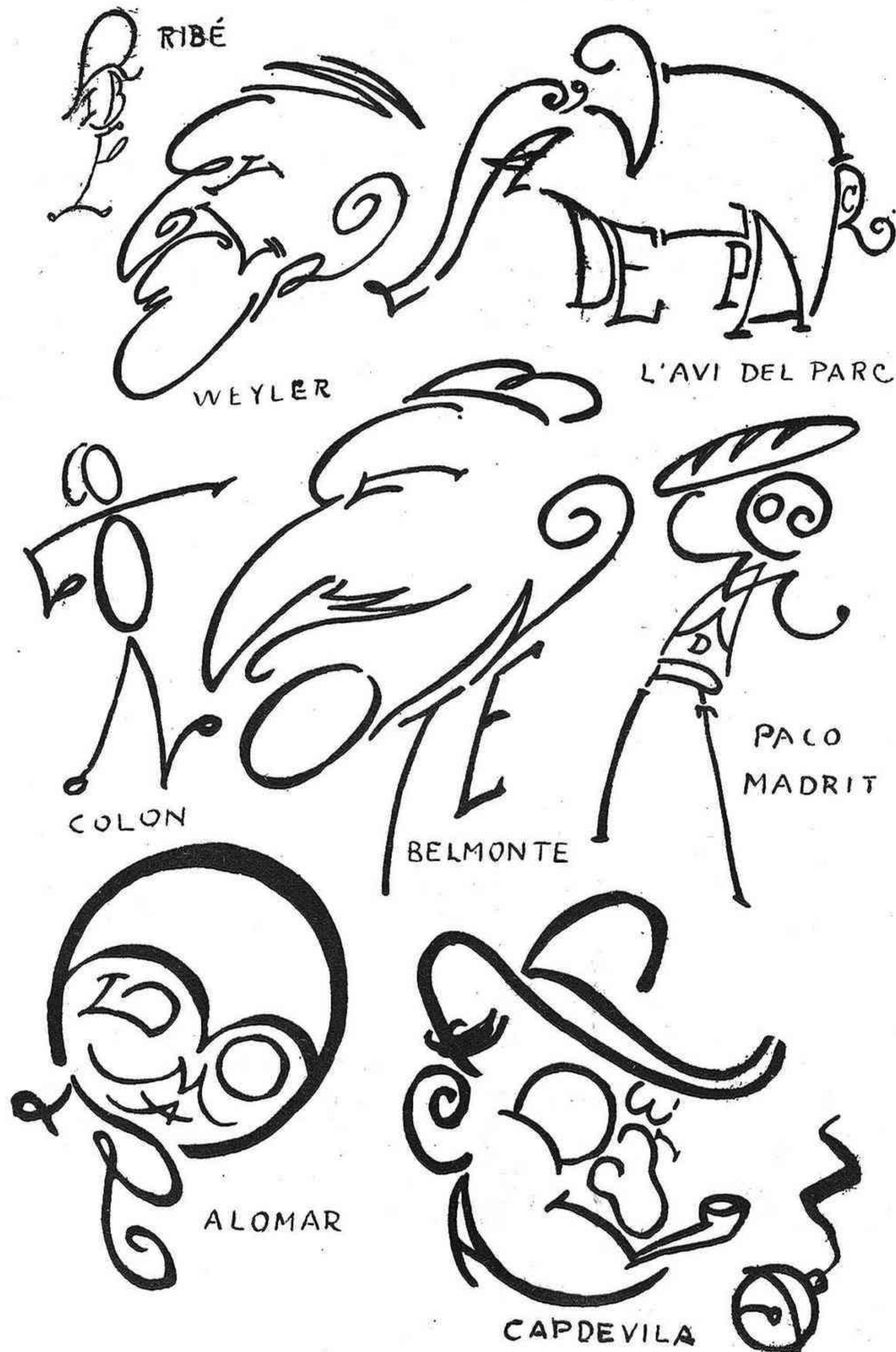
En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn.

"La tarda oberta". Poesies de Jaume Agelet i Garriga

En aquest elegant volum, imprès a Windsor, que ens ofereix Jaume Agelet i Garriga, s'anuncia una altra obra publicada ja, del mateix autor: "Domassos al sol". No coneixem aquesta anterior obra de Jaume Agelet i Garriga, però no ens cal per a formar judici d'aquest nou autor.

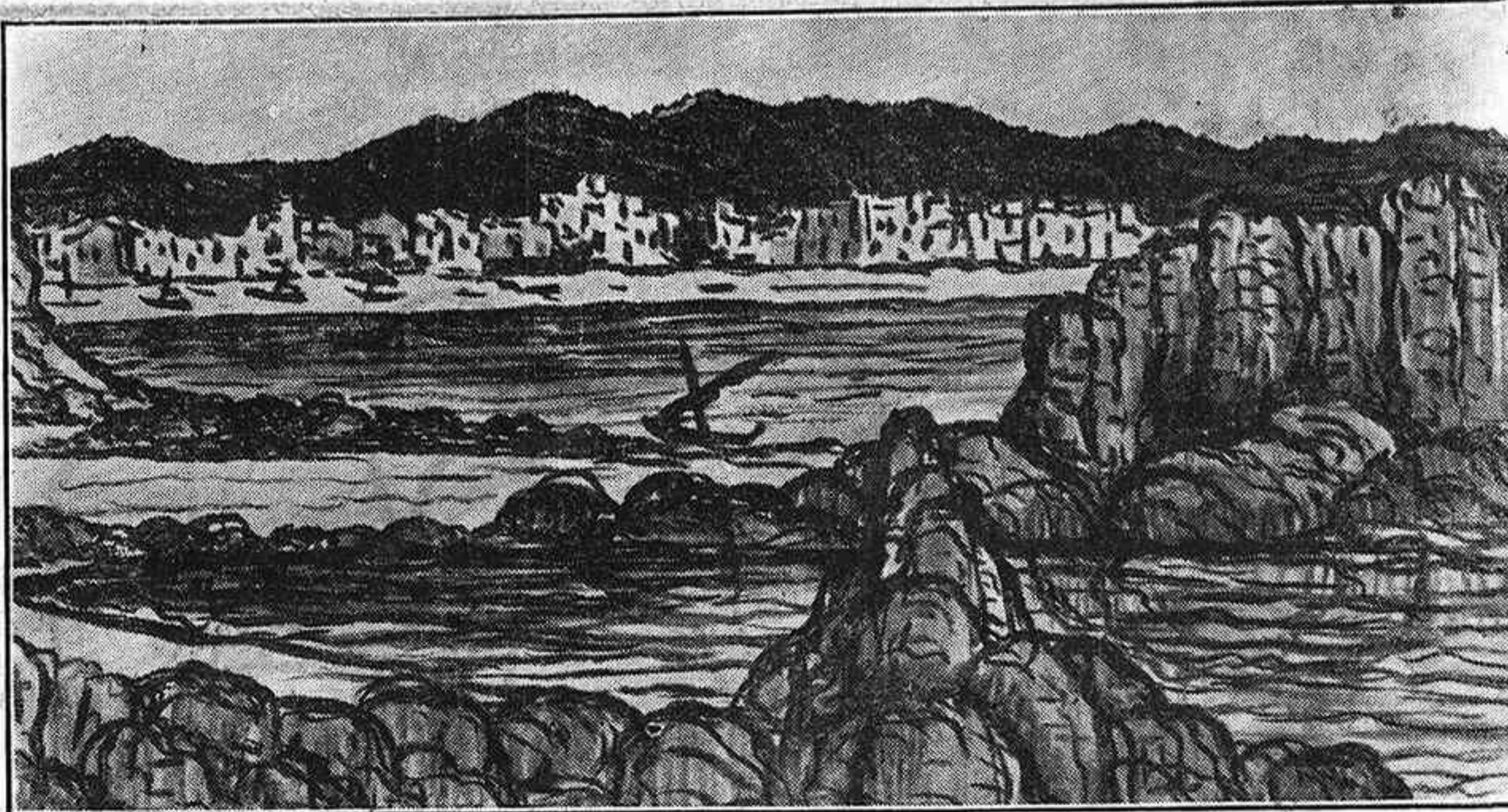
Després de la lectura—saborosa i delicada lectura—d'aquests versos de "La tarda oberta", podem dir que Jaume Agelet i Garriga és un estimabilíssim poeta, un dels més dignes i personals poetes de Catalunya.

La poesia de Jaume Agelet i Garriga té un delicadíssim to menor que la fa inefable. A voltes la veu del poeta no sembla una veu humana i es confon amb la del mar o la del bosc. Miracle que sols pot fer la poesia pura.

LA MANIA DE MODA

Aquests monogrames els dedica el nostre dibuixant a
"La Noche", però fora de concurs

Apunt al carbó de S. Mateu i Pla

Saludem En Jaume Agelet i Garriga, un dels nostres millors poetes.

I esperem nous llibres d'ell.

“El cor errant”, poesies de Carles Monfar

Heus ací un altre llibre de poesies. Les signa Carles Monfar, un jove de fina, d'intelligent, d'aristocràtica sensibilitat: Carles Monfar

Lluís Bertràn i Pijoan, en el pròleg, es desfà en elogis de Carles Monfar i de la seva labor. Elogis merescudíssims i dignes de tenir-se en compte.

La poesia de Carles Monfar, encesa en un càlid romanticisme, té un líric to major, una ampla volada. Aquest volum de Carles Monfar conté seixanta dues composicions poètiques. En cada vers d'aquestes seixanta dues composicions batgega el neguit, la inquietud, la febre.

Carles Monfar no és, doncs, un poeta serè. Però és un poeta, que és el que interessa. Al cap i a la fi, tanta serenor potser ens embafaria.

* * *

Hem rebut, també, uns llibres per a escoles, “El Cervantes”, de Durany Bellera. Són models en el gènere i mereixen tota mena d'elogis.

ALPHA

Ma mort el comte Huc Hamiton, president del Senat suec.

❖

Salvador Madariaga ha dit, a Washington, que encara no havia arribat el temps del desarmament.

Ens temem molt que aquest temps no arribi mai. I és que tothom és enemic de la pau.

❖

A Prenzlau, la ciutat alemanya, posaran a un carrer el nom del fill de la ciutat, el boxador Schmeling.

Es el primer cop que es veu.

Un carrer que portarà el nom d'un boxador!

Quan s'havia arribat a aquest grau de bestiesa?

❖

Ara es celebrarà una Exposició del Llibre Portuguès.

N'estem molt satisfets.

Això donarà més relleu a la del Llibre Català.

Altrament, podem sentir-nos orgullosos d'haver donat la idea a Portugal.

❖

Mussolini escriurà la seva autobiografia. Deurà ésser terriblement instructiva i educadora: la millor assignatur per a la carrera de dictador.

Ens fem càrrec que, per a ésser més modèlica, s'hauran de suprimir detalls.

Però, per a què aquesta dèria d'escriure? Sembla que tot seguit que un home és cèlebre, ja té dret a escriure un llibre.

Proposem un sindicat internacional d'escriptors per a declarar “esquirols” els que escriguin sense ésser artistes.

❖

Alemanya ha pagat un crèdit al Govern espanyol: tres milions de marcs or. Creiem que ho fa per a pagar les despeses que ocasionà l'internament de súbdits alemanys a Espanya durant la guerra.

Germanofília, al cap i a la fi! I els estralls causats a varelles espanyols, que s'han d'indemnitzar?

❖

Espanya tornarà a Cuba els trofeus obtinguts en la guerra per la independència d'aquella república americana.

Està bé. Amb la bona amistat hispano-cubana ja en tenim ben bé prou.

❖

El “Foment de la Crià del Canari” celebrarà ben aviat, al Parc, la seva XI Exposició de Canaricultura.

La recomanem a tots els avorrits, perquè refilaran tan bé aquests canaris, que faran passar les penes a qualsevol.

❖

El cap del Govern estudia els tractats de comerç anteriors al seu règim.

Quants i quants n'hi hauran de dolent!

EL TEXT I NINOTS DEL PRESENT

NÚMERO HA ESTAT REVISAT

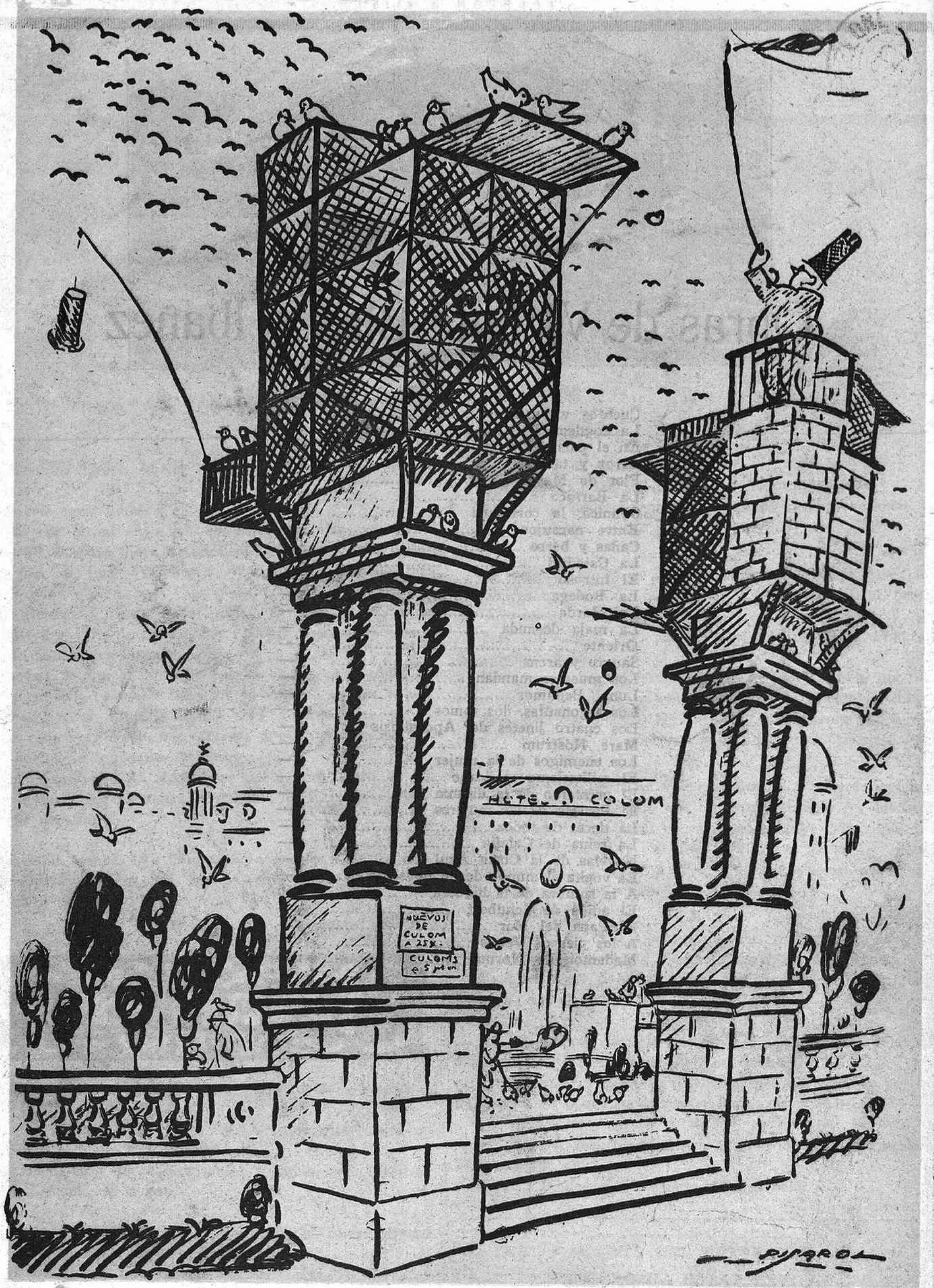
PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imprempta L'Esquella i La Campana : Olm, 8, Barcelona

Obras de Vicente Blasco Ibañez

Cuentos valencianos	5,-
La condenada	5,-
En el país del Arte	5,-
Arroz y tartana	5,-
Flor de Mayo	5,-
La Barraca	5,-
Sónnica, la cortesana	5,-
Entre naranjos	5,-
Cañas y barro	5,-
La Catedral	5,-
El intruso	5,-
La Bodega	5,-
La Horda	5,-
La maja desnuda	5,-
Oriente	5,-
Sangre y arena	5,-
Los muertos mandan	5,-
Luna, Benamor	5,-
Los argonautas, dos tomos	10,-
Los cuatro jinetes del Apocalipsis	5,-
Mare Nostrum	5,-
Los enemigos de la mujer	5,-
El militarismo mejicano	5,-
El préstamo de la difunta	5,-
El Paraíso de las mujeres	5,-
La tierra de todos	5,-
La reina de Calafia	5,-
Novelas de la Costa Azul	5,-
La vuelta al mundo de un novelista	5,-
A la sombra de la higuera	0'60
El adiós de Schubert	5,-
El Papa del Mar	5,-
A los pies de Venus	5,-
Mademoiselle Norma	1,-

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorga rebaixes.

L'ORNAMENTACIO DE LA PLAÇA CATALUNYA

No saben què posar en aquests pedestals? Sí, home: colomars